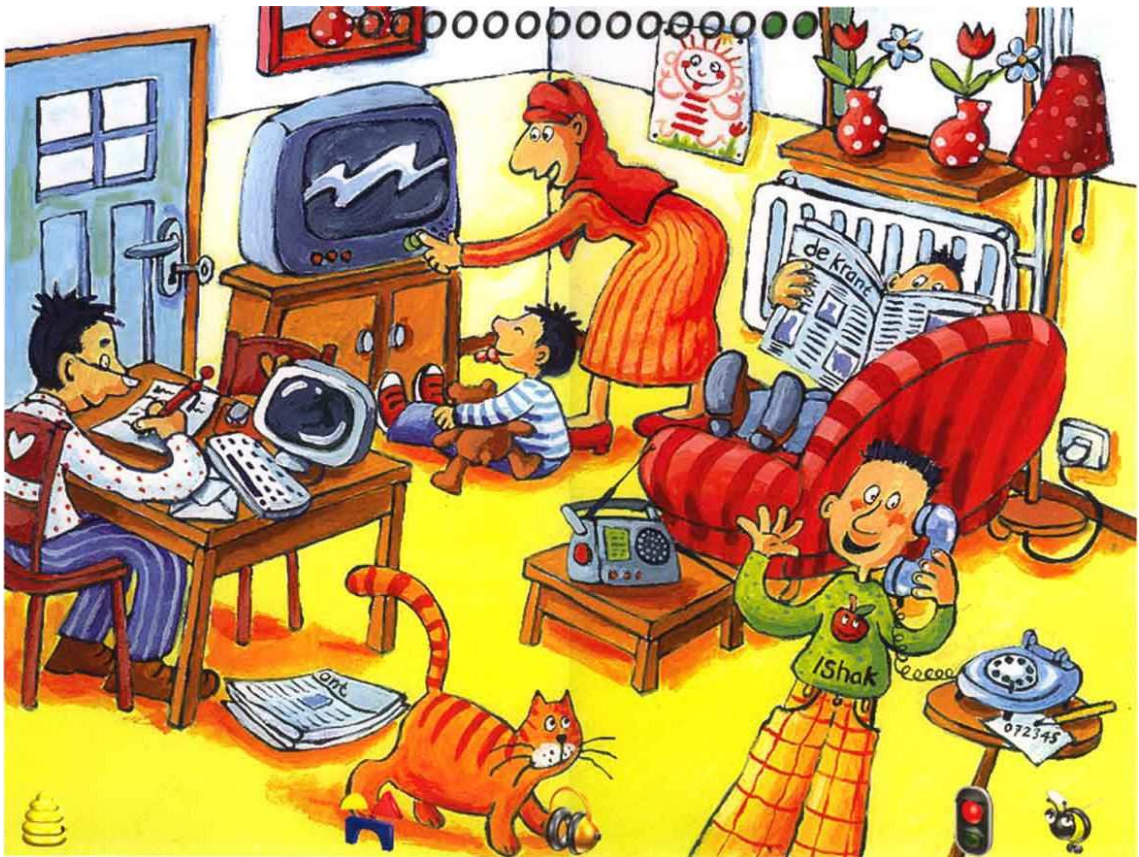

Project Communicatie 2008

Groepen 678

Communicatie

Maak hieronder een woordveld met alle woorden waaraan je denkt bij Communicatie.

Communicatie

Als we het over communicatie hebben dan denken we tegenwoordig het eerst aan dingen als televisie, krant, telefoon, e mail, chatten, msm.

Dat soort zaken noemen we communicatiemiddelen.

Wat bedoelen we daar nu precies mee, denk je?

In het woord communicatie zit het Latijnse woord *communitas* en dat betekent gemeenschap, dat zijn personen die bij elkaar horen. Het zijn mensen die met elkaar communiceren of te wel praten, dan wel berichten doorgeven. Normaal doe je dat door te praten of te roepen, maar zijn de mensen ver weg of is de gemeenschap te groot, dan moet je iets anders bedenken.

Vroeger op grote boerderijen, zoals “De Drie Waaien” zag men vaak een torentje, met daarin een klok. Deze werd vaak ’s middags geluid om aan te geven dat het etenstijd was en ’s avonds net zo.

Het klokje riep de bewoners die op het land aan het werken waren, bij elkaar om te komen eten.

Een veel grotere gemeenschap is een dorp. Bijv Afferden.

Ook deze gemeenschap had een klok, een kerkklok zouden wij nu zeggen, maar vroeger heette die een dorpsklok.

Welke berichten kunnen we met en klok doorgeven denk je?

Deze klok werd niet alleen geluid om te laten horen dat de mis begon, maar ook om aan te geven, dat het tijd voor de bewoners was om samen aan de weg te gaan werken, of om aan te geven dat de dijk verdedigd moest worden tegen het hoge water.

Ook werd hiermee de brandweer gewaarschuwd. De vroegere klokkentoren in Afferden stond op Het Hoog en was gebouwd rond 1500. Er zal toen ook wel een klok in gehangen hebben. De laatste klok die in die toren heeft gehangen is in 1806 gemaakt (gegoten).

Deze klok is later gehangen in de huidige kerk die in 1891 in gebruik is genomen. Later tijdens de Tweede Wereldoorlog is de klok door de Duitsers in beslag genomen en omgesmolten tot oorlogstuig.

De taak van de kerkklok is tegenwoordig vooral overgenomen door de sirene. Elke eerste maandag van de maand kunnen we dit nu horen als de sirene getest wordt.

Schriftelijk vastleggen

De klok zorgde voor het eerste nieuws, maar dit nieuws was zeer beperkt. Het vertelde geen verhalen. Het belangrijke nieuws werd vroeger veelal doorverteld, maar of daar na een tijdje nog veel van klopte is te betwijfelen.

Waarom zijn doorvertelde berichten niet altijd even betrouwbaar?

Denk maar aan het zinnetje doorfluisteren. Daar blijft op het eind ook niet veel van over. Om verdraaiing of verandering van het verhaal tegen te gaan moet men het opschrijven. Daarvoor is het nodig dat degene die de tekst krijgt hem ook kan lezen. Maar dat was vroeger lang niet het geval.

Waarom konden mensen vroeger de berichten niet lezen?

Pas vanaf 1900 toen de leerplicht werd ingevoerd begonnen steeds meer mensen het lezen te leren.

Maar het duurde nog wel een poosje voor iedereen het ook kon.

Hoe ging dat lezen toen? Als er in een dorp een paar mensen waren, die konden lezen, dan ging men daar met een brief naar toe, om die dan voor te laten lezen.

Meestal was dat de pastoor of als tweede man de koster.

Die koster leerde de kinderen toen ook het lezen. Hij was dus eigenlijk ook de meester.

Kwamen er belangrijke brieven in het dorp binnen, dan werden die 's zondags vanaf de preekstoel in de kerk voorgelezen. De kerk was dus de grote nieuwspoort waardoor al het nieuws naar het dorp ging.

De preekstoel met de zes (vijf zichtbaar) panelen

Na 1900 toen steeds meer mensen konden lezen, werd er naast de kerk een bord geplaatst, waarop alle nieuwtjes door de koster werden opgeprikt. Om ervoor te zorgen dat de briefjes niet wegvlogen of weg regenden, werd er een glasje voor gezet. Het werd dus een soort krant op poten.

Na de Franse Tijd (1815), kwamen er aparte gemeentehuizen die zelf voor het nieuws gingen zorgen. Zij konden niet vanaf de preekstoel het nieuws doorvertellen. Daarom werden er omroepers aangesteld. Bij belangrijke mededelingen liepen zij met een bel het dorp door en verkondigden in elke straat het nieuws, door het zo hard en duidelijk mogelijk rond te roepen. De laatste oproeper in de Gemeente Druten is Toon Bull geweest.

Zullen alle omgeroepen berichten bij de mensen aankomen denk je?

Het probleem met omroepers en papiertjes op een bord is, dat men niet weet of het bij iedereen is overgekomen, daarom werden er langzamerhand ook brieven gestuurd. Eerst naar belangrijke besturen, geleerde en deftige mensen, want die konden lezen, maar langzamerhand werden er ook steeds meer brieven naar de gewone mensen gestuurd. Deze brieven moesten ook rondgebracht worden. Dat gingen kleine postbedrijfjes doen, die hier en daar ontstonden.

Maar in 1803 begon het eerste landelijke postbestuur de post rond te brengen. De kleine bedrijfjes werden door een wet gedwongen te stoppen. Zij ontvingen wel een schadevergoeding.

De post werd dan wel bezorgd, maar niet elke dag zoals dat nu gebeurt. Misschien gebeurde dat één keer in de week. De brieven werden gebracht door een postkoets (diligence) en kwam

over kronkelige zandwegen. In het Land van Maas en Waal zal dat een vrachtkar geweest zijn, een soort boerenkar zonder veren en riemen.

Eén keer in de week kwam er ook een voetbode naar Afferden, dit was de bode die de officiële post bezorgde. Deze boden gingen te voet heel Maas en Waal door. Ze waren dag en nacht bezig en bij hoog water moesten zij zich met de boot laten vervoeren. De eerste post werd vanuit Nijmegen bezorgd. Later werden er ook in andere dorpen

postkantoren gebouwd. Zo kwam er in 1838 ééntje in Druten. De bestellers gingen toen daar de post halen en leverden die dan in hun eigen dorp af.

Van 1902 tot 1932 heeft in Maas en Waal ook een stoomtram gereden.

Er reed daar ook een speciaal postrijtuig mee om de Maas en Waalse postkantoren te bevoorraden.

In 1850 ontstond de Postwet, daarin stond dat iedere gemeente en elk dorp poststukken moesten kunnen verzenden of ontvangen. Op 1 januari 1852 werd de postzegel ingevoerd. Het eerste postkantoor dat werd geopend en alleen maar diende voor het versturen en ontvangen van post was in 1856 in Amsterdam.

Het duurde echter nog 15 jaar voor er een kantoor in Druten werd geopend. Deze opening hing samen met de invoering van de telegrafie.

Telegrafie betekent letterlijk “draadschrijverij”. Langs een draad worden d.m.v. seinen boodschappen overgebracht, en op het postkantoor in schrift omgezet. Een telegram heette dat. In 1845 werd de eerste draad gelegd van Amsterdam naar Haarlem. Op 18 maart 1847 werd het eerste telegram verzonden.

Deze dienst werd aan de posten gekoppeld. Zo ontstond de P.T, waar later nog de telefonie bijkwam en op deze manier de P.T.T ontstond.

In Druten werd in 1874 een nieuw postkantoor geopend en dat stond in de Ambtshuisstraat. Het gebouw staat er overigens nu nog. Dit kantoor werd in 1902 weer vervangen door een

nieuw groot gebouw aan de Kattenburg. Vanaf 1905 kon er ook vanaf dit kantoor gebeld worden. Langzamerhand kregen de mensen zelf ook steeds meer telefoon en kwamen er in de dorpen ook telefooncellen te staan. Deze ontwikkeling is de laatste jaren verschrikkelijk versneld door de mobieltjes die nu bijna iedereen in zijn bezit heeft.

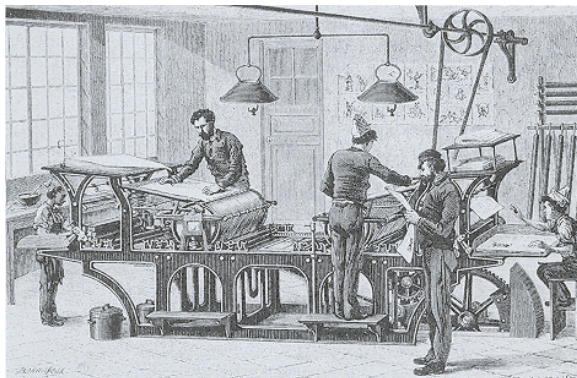
De ontwikkeling van de postbezorging en de telegrafie begon vrij vroeg in Maas en Waal.

Het drukken van tekst daarentegen nam nogal wat tijd in beslag. De boekdrukkunst is rond 1440 uitgevonden, maar het duurde tot ongeveer 1900 voor er in Maas en Waal ook een drukpers draaide. Dat wil niet zeggen dat er in onze streek helemaal geen drukwerk te lezen was, maar dat het allemaal in de omringende steden zoals Arnhem, Tiel en Nijmegen gedrukt werd.

De eerste krant die in ons gebied verscheen werd ook in Nijmegen gedrukt. Hij verscheen één á twee keer per week. Het had nog maar één blad en heette “De Batavier”.

Een jaar later werd deze naam veranderd in “De Gelderlander” en zo is hij nu nog bekend.

Toch bleef deze krant niet steeds in Maas en Waal verschijnen.

Er kwamen ook streekbladen onder de namen: Maas en Waals Nieuws en Advertentieblad, dat later veranderd in de Maas en Waalse Courant in 1882 en nog een tweede krant: de Maas en

Waalbode, die later zijn naam ook veranderde in de Maas en Waler. Deze krant werd gemaakt door ene Bernard Bosman. Deze had een drukkerij en heeft ook als eerste in Maas en Waal een boek gedrukt. Je moet nu rond de jaren 1900 denken. Bij deze drukkerij werkte Willem Bull, die later, in 1927, voor zich zelf ging beginnen. Deze familie Bull had tot voor kort nog een eigen drukkerij in Druten.

De Maas en Waler zelf heeft het tot de oorlog van 1940 uitgehouden en werd voor goed verdrongen door De Gelderlander. De streek en dorpskrantjes waren hierdoor helemaal verdwenen.

Toch bleef de behoefte aan een streekblad bestaan en in 1961 werd het eerste exemplaar van De Waalkanter rondgebracht. Hier moest je toen wel op geabonneerd zijn. Vanaf 1973 werd het een gratis huis aan huis blad, met een oplage van 4.200 en wrd verspreid in de dorpen Afferden, Appeltern, Altforst, Batenburg, Boven-Leeuwen, Deest, Druten, Horsen, Maasbommel en Puiflijk.

Langzamerhand zijn ook andere dorpen erbij gekomen en worden er elke week meer dan 14.500 exemplaren verspreid. Toch is het nooit een echte krant geworden zoals de Gelderlander.

 de Gelderlander

Het lichtnet en de radio

De radio is eigenlijk ook een krant, alleen een gesproken krant, maar daarvoor heb je wel stroom nodig. En dat gebeurde in Afferden pas in september 1916. Alleen de kerk, de pastorie en enkele voorname panden aan de Koningstraat kregen stroom. Pas na de Tweede Wereldoorlog is het in Afferden tot een volledige aansluiting gekomen.

Daarna kwamen er pas radio's in de huizen te staan. Een jaar of tien later, rond 1955, begon ook de televisie tot Maas en Waal door te dringen, als was het nog wel zwart wit. En nu is er al lang kleurentelevisie en is de hele wereld in onze huiskamer doorgedrongen. Toch zien we op de televisie meestal nieuws van veraf en niet van onze eigen streek. Dit zien we wel op TV Gelderland en ook bij de regionale omroep RTV 6, voorheen de LORD (lokale omroep Druten).

De laatste jaren is er op communicatief gebied verschrikkelijk veel veranderd en dat komt door de computer en met name het internet. Alle nieuws kunnen we eraf halen en de ontwikkelingen gaan nog steeds door. Waar het zal eindigen is op dit moment moeilijk te zeggen.